

Nr 8.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion om skattefrihet intill en viss gräns för gåvor till sociala hjälpinstitutioner.

(2:a avd.)

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, II: 363, av herr *Johnsson* i Stockholm har hemställts, »att riksdagen ville för sin del uttala sin anslutning till förslaget om skattefrihet för gåvor till enskilda sociala hjälpinstitutioner intill en viss gräns och hemställa hos Kungl. Maj:t att inkomma till riksdagen med utredning och förslag i ärendet».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionen framställda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Vid beräkning av inkomsten från särskild förvärvskälla skola enligt 20 § kommunalskattelagen från förvärvskällans intäkter avräknas alla omkostnader för intäkternas förvärvande och bibehållande. Avdrag må därvid icke ske för den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter.

I praxis har avdrag sålunda icke medgivits för gåvor till sociala institutioner (se t. ex. RÅ 1941 ref. nr 5 och RÅ 1941 Fi not. 534). Däremot har vid beräkning av inkomst av rörelse avdrag medgivits rörelseidkare för bidrag till välfärdsanordningar för i företaget anställda (se t. ex. RÅ 1946 Fi not. 135 och RÅ 1947 Fi not. 650).

I den föreliggande *motionen* har framhållits, att vid sidan om och ofta i intimaste samarbete med de av stat och kommun bedrivna verksamheterna för att hjälpa människor i förekommande nödlägen arbetade i vårt land en stor mängd enskilda hjälpinstitutioner i samma syfte. För allt sitt arbete hade dessa institutioner tidigare varit hänvisade till frivilligt skänkta medel. Den sociala omdaning i vårt land under de sista årtiondena hade medfört, att samhället förklarar en mängd av de uppgifter, som dessa institutioner utfört, såsom något, som samhället självt åtog sig ansvaret för. I många fall hade detta icke inneburit, att de enskilda organisationerna avkopplats från sin gärning men väl att de nu kunnat få samhällets ekonomiska bistånd genom anslag, avgifter, statsbidrag m. m. Dessa institutioner bedreve emellertid därutöver en mängd verksamheter, för vilkas finansiering de icke erhöle något samhällsstöd men vilka ändock vore av stor betydelse för sam-

hället och enskilda människor. Dessa verksamheter vore helt beroende av enskildas gåvomedel. En markerad ändring hade inträtt under de sista åren, särskilt det sista, icke i människors vilja att ge men väl i deras förmåga. Då dessa förhållanden säkerligen komme att länge vara för handen, hotades mycket av detta så betydelsefulla enskilda hjälparbete med ett alltmer sinande gåvotillflöde. Situationen skulle vara väsentligt annorlunda, om gåvogivare finge i deklarationen av sina inkomster intill en viss gräns göra avdrag för gåvor, som skänkts till sådana enskilda hjälporganisationer. Många av dessa organisationer vore ju befriade från att erlägga arvsskatt. Gåvor, som komme dem tillhanda efter givarens död, vore alltså undandragna skatt. Det kunde då synas inkonsekvent, att den, som till samma ändamål gåve medan han levde, finge betala skatt därför. I vissa stater i USA gällde den ordningen, att ända intill 10 % av inkomsten finge avdragas från skattebeleggnings om det kunde styrkas, att beloppen skänkts till enskilda sociala institutioner. För förhållandena i vårt land skulle det vara av en utomordentlig hjälp, om t. ex. 5 % av inkomsten kunde bli skattefri under liknande villkor. De institutioner, som skulle kunna komma i fråga för åtnjutande av en sådan förmån, måste väl på något sätt utväljas och auktoriseras av Kungl. Maj:t, så att garanti föreläge, att detta samhällets avstående från skatt komme verkligt samhällsgagnande verksamheter till godo genom de skänkta större gåvorna.

Utskottet. I den ifrågavarande motionen har yrkats, att riksdagen måtte — med uttalande av sin anslutning till i motionen framlagt förslag om införande av avdragsrätt vid inkomsttaxeringen intill en viss gräns för gåvor till enskilda sociala hjälpinstitutioner — hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag i detta hänseende.

Till stöd för det i motionen framställda yrkandet har anförts bl. a., att den sociala omdaning i vårt land medfört, att samhället övertagit en mängd av de uppgifter, som de enskilda sociala hjälpinstitutionerna tidigare utfört. Dessa institutioner bedreve emellertid därutöver verksamhet, för vilken de icke erhöle något samhällsstöd men vilken verksamhet ändock vore av stor betydelse för såväl samhället som enskilda människor. Därest det vore medgivet att vid inkomsttaxeringen göra avdrag för gåvor till enskilda sociala hjälpinstitutioner, skulle detta säkerligen stimulera enskilda att lämna bidrag till dessa institutioner.

Utskottet får i anledning av vad sålunda anförts till en början erinra om att inrättningar för enskild hjälpverksamhet redan enligt gällande lagstiftning intaga en viss förmånsställning i beskattningshänseende. Stiftelse eller sammanslutning, som har till huvudsakligt ändamål att främja vård av behövande ålderstigna eller sjuka, är sålunda befriad från skattskyldighet till såväl arvsskatt som gåvoskatt. Vad angår inkomstbeskattningen är stiftelse eller förening med huvudsakligt ändamål att utöva hjälpverksamhet bland behövande befriad från skattskyldighet vid kommunalbeskattningen för annan inkomst än av fastighet och av rörelse samt vid statsbeskattningen för annan inkomst än av rörelse.

Frågan om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till allmännyttiga ändamål har tidigare vid flera tillfällen varit under behandling i riksdagen. Bevillningsutskottet har därvid städse uttalat, att bestämmelser av detta slag innebure en uppenbar avvikelse från de principer, som låge till grund för gällande skattelagstiftning. Utskottet har tillika framhållit angelägenheten av att främjandet av behjärtansvärda eller eljest allmännyttiga ändamål icke skedde i form av lättnader vid beskattningen utan att, i den mån stöd från statens sida för något ändamål befundes påkallat, detta stöd lämnades i form av anslag till det avsedda ändamålet. Då i särskilda fall riksdagen gjort medgivanden i fråga om avdragsrätt för gåvor, ha medgivandena föranletts av alldeles speciella förhållanden. Utskottet åsyftar här de av 1938, 1939, 1941 och 1942 års riksdagar antagna författningarna om rätt att vid taxering vissa år åtnjuta avdrag för gåvor till luftvärnet, luftskyddet, hemvärnet och sjövärnsskåren. Dessa medgivanden ha varit till tiden begränsade.

Vad motionären anfört i den nu föreliggande motionen kan enligt utskottets mening icke motivera ett frångående av den tidigare från riksdagens sida uttalade uppfattningen, att främjandet av allmännyttiga ändamål icke bör ske genom skattelättnader utan att detta stöd, i den mån det befines påkallat, bör lämnas genom anslag. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet motionen.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att motionen II: 363 av herr Johnsson i Stockholm om
skattefrihet intill en viss gräns för gåvor till sociala hjälp-
institutioner icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 februari 1951.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Heüman, Gustaf Elofsson, Velander, Petré, Falk, Ramberg, Niklasson, Einar Eriksson, Snygg och Ebbe Ohlsson samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Sandberg, Orgård, Kristensson i Osby, Sundström, Hagberg i Malmö, Nilsson i Kristinehamn, Persson i Svenskö, Vigelsbo och Kärrlander.